

cumenta la «llanada» *Arbulu* a Alaba, així ja en docs. antics de 1294 i 1332 (*RIEB* xi, 89; i cf. Mitxelena, *Apell.*, § 89); per més que hi hagi alguna variant diferent, també antiga *Arbuslu* (Apraiz), *Arbualu* a. 1025 (Mitx.), tanmateix bé sembla que tenen raó veient-hi un antic *Ari-buru* 'cap de la roca' dissimilat; cosa que ja no ens acostaria tant al nostre tipus *Erbul/-olò*; tanmateix també hi arribaríem amb dissim. *r-r* > *r-l* (*Arburu* > *Arbul*, *Arbur-ón* > *Arboló*).

En definitiva sembla que amb la via 1) hem assenyalat la pista més versemblant, més que més si hi podem conciliar la via 2).⁶

¹ Pla de Corts. — ² Buseu, poblet damunt Gerri. —

³ Doc. de Gerri que fou enviat dos cops a la col·le. Moreau (II, 52-53v^o), intervenint-hi el P. Caresmar. En una de les dues trameses posen *Arbolone* (en lloc de *Erb-*), la resta, igual; si bé proposen esmenar la data en 863 o 866. — ⁴ Única excepció, *Arbolone* de 870. Però fins i tot en l'altra versió del mateix doc. hi ha *Erbolone*, i nos pas *Arb-*. — ⁵ *Lo(h)i* «lodo» Mitxelena, *Ap.*, § 412. Segons Azkue *loi* 'lloc, brutícia' té variant dialectal *logi* en Azkue (però no sé si és g antiga o intercalada); és clar que també podríem pensar en *lor* «acarreo», Mitxelena, § 414, o *lur* «suelo, tierra», que ja orientarien cap a d'altres horitzons fonètics. — ⁶ No callem, però, altres pistes no iberobasques. Un *álbelon* de Dioscòrides, nom potser gal del polioli (Holder, I, 86). El gal *EBURO-* 'xiprer' que ressorgeix com NL hisp. *EBURA* (port. *Évora*) s'ha pensat s'hi podia sortir d'un **ERBURO-* 'anterior' (Pok., *ZCeliPh.*, *Vorkelt. Ldg. Hi.*). Tot plegat no es funda, però, més que en meres semblances fonètiques: magre fonament. *Arbó*, *Arbona*, *Arbonès*, V. *ARB-* (3)

ARBÚCIES

Vila de La Selva.

PRON. MOD. *arbúsias* StaColoma, StHilari i Arbúcies mateix (1920); *arbúsias* StPol de Mar (1916), Breda (1920); *arbúsias* Viladrau, Espinelves (1932), Sant Feliu de Buixalleu (1926). Gentilici: *arbusiēns* StHilari, 1920.

DOC. ANT. *Arbuties*, *Arbucie*, -*utie*, 802, *Arbutiae* 808 (Abadal, *Cat. Car.* II, 140, 146); «in comitatu Gerundense --- Elzedra, afr. usque ad confines *Arbutiae* --- usque ad Johannetum --- Vallis Urcea --- Scta. Columba» 898 (*Marca H.*, col. 829); una butlla de 978 per a l'esgl. de Vic, orig., parla de «Campo-rotundo, *Arbuties*, rivo Congustum --- Cardona, Bergitano ---» Kehr (*Papsturk.* 49; Balari, *Orig.* 73); *Arbucias* 1001 (CCandí, *No. Hi. de St. Hilari*, p. 3), id. 1002 (*Cart. StCugat* II, 104); id. 1020 (*Butll. Bibl. Cat.* 1920, 36); id. 1027 (C. St. C. II, 158); *Arbucie* 1038 (Balari, *Orig.* 74); «eccl. Scti. Quirici de *Arbutiis*» a. 1185 (Kehr, *Papsturk.*, p. 515); «eccl. Sti. Quirici de *Arbucies*» 1246, subjecta al monestir de Breda (*Esp. Sagr.* XLV, 336); «Sti. Quirici de *Arbucies*» 1379 (CCandí, *Sant Hilari*, 158).

ETIM. Morfològicament seria impossible derivar-ho de *ARBOR*; i fonèticament tampoc s'hi pot arribar des d'*ARBUSTUS*, -TUM: un **ARBUSTIA* hauria donat **Arboixa*, o almenys **Arbuixies*; o si de cas **Arbústies*. Cal partir de *ARBÛTEA*, plural del neutre *ARBÛTEUM* 'arboç', 'Arbutus Unedo'; *Arbúcies* és un plural secundari del d'*Arbúcia*, exactament com *Banyoles* és secundari de *BALNEOLA*, pl. de *BALNEOLUM*; o com *Blanes*, *Roses*, són formes pluralitzades de *BLANDA* o *RHODA*. No cal dir que amb tractament migsavi (-*çia* i no -*ça*): i llavors automàticament *ú* per metafonia: cosa que de tota manera seria forçosa materialment, qualsevol que fos l'etimologia. De fet, els arboços abunden a tota la vall, i n'hi ha grans matissers sobretot a la part baixa, costat de llevant (jo mateix hi he jagut molt a llur ombra a fi de maig 1956, p. ex.).

Arbul, V. *Arboló*

ARC

L'Arc o *Alarc*, te. Sella; *L'Arc*, te. Agost; *Els Arcs*, te. Vinyols (CpTarr.), pagesia, no és poble (*als árs*); *Els Arcs*, te. Bellvís, pron. *alz árks*: «Castell dels Arcs» 1359 (*CoDoACA* XII, 61); veg. *Vilalba dels Arcs* (Gandesa); sengles *Els Arcs* a Morvedre, Vistabella, Lluçana; *Riu dels Arcs*, famós riu submarí a la costa de Moraira, però ja ve de terra, desembocant a la Cova dels Arcs, on hi ha dues arcades naturals (xxxiv, 67.21). A Bna. el Carrer dels Arcs, i *Els Arcs de Jonqueres* diu CCandí, *Misc. Hi. Cat.* I, 184-5, que es referien a l'aqüeducte romà que des del Tàber tirava al Nord vers Montcada: en dona testimonis en docs. dels Ss. x i xi. *Santuari dels Arcs*, te. Sta. Pau, a l'arrencada del camí de Finestres (1920, 1964, 1970). Roca i Espuga dels Arcs, te. Lavansa (xxxviii, 25.2, 27.2 i 5, i 7.20).

DERIV. moss. *L'ARCAI*, te. Xixona (xxxv, 83.24): les aparences són d'un mossàr. *Arcair* = cat. *arquer* (cf. *Barraix*, *Patraix*), però com que és lloc d'aigües potser més aviat de l'àr. *ʿirq* (al-)*ʿajin* 'l'arrel de la deu' (com en l'arag. *Alcaine*) (*Top. Hesp.* I, 34-35): amb evolució fonètica *erkâjn* > *arkâj*.

St. Pere dels Arquells, pb. de Segarra (5 k. SE. de Cervera). PRON. POP. S. P. *delz arkêls* a Freixenet i StaColQ (1920); S. P. *delz arkêls* (o *St. Pere* i prou) Cabanabona, 1931. DOC. ANT. S. P. *d'Archels* 1024 (GGC 317, 433); *Archellis* 1131 (*CoDoACA* IV, 4); *Arcellis* 1160; *Archell* 1196; *Archelli* 1205 (*Cart. Sant Cugat* III, 197, 345, 374); *Arquells* 1331; *Arquellis* 1339 (*Misc. Griera* I, 376, 388); *Arquells* 1359 (*DoDoACA* XII, 53). Nom que pot venir d'algun aqüeducte (damunt el riu d'Andara, o r. de Cervera, que passa allí prop); o bé d'arcades del monestir, l'existència del qual hi testimonien les mencions de 1331 i 1339.

Arquers, sovint nom de molins (referint-se als arcs d'un canal o aqüeducte de molí: pron. *Mulí d'arkêls* a les Llosses, xxxviii, 141 ('49×'10); «molinum de *Archers* --- in --- Montetornés» a. 1131 (*Cart. St. Cugat* III, 103) [*<* ARCUARIUS, -A, -UM, adj. ja usat per Vegeci].

⁶⁰ *L'Arquet*, freqüentíssim com a NL val., designant